

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.
דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאָפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג“:

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאָפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

Krakau, 26 August (13 August) 1903. גליון מז. קרקוי, יום ד׳, ג׳ אלול תרס״ג.

מִסִּפּוּרֵי אֲחוֹתִי.

(אַגָּדָה).

מַה יָּפִים, מַה חֲבִיבִים הֵם זִכְרוֹנוֹת הַיַּלְדוּת!
אַךְ אֲהָהּ! הַזִּכְרוֹנוֹת הַנְּעִימִים הוֹלְכִים וְנִשְׁכָּחִים...
רַק אוֹתָהּ לֹא שָׁכַחְתִּי עוֹד.
הֲבוֹא יָבֹא הַיּוֹם וְאֶשְׁכַּח גַּם אוֹתָהּ?
— אֲנִי שָׁכַבְתִּי אָז עַל עַרְשִׂי, כִּי חוֹלֶה הָיִיתִי, וְהִיא עֵרָה הָיְתָה אֶצְלִי בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה.

עַתָּה בָּרִיא אָנֹכִי וְהִיא — אֵינֶנָּה.

וַאֲנִי מִתְפַּלֵּא מְאֹד, אֵיכָה זֶה יָכֹלְתִּי אָז לִהְיוֹת חוֹלֶה, בְּשָׁעָה שֶׁהִיא יָשְׁבָה עַל מִטָּתִי.

וְאוּלָם פֶּלֶא יוֹתֵר גָּדוֹל הוּא לִי. אֵיכָה זֶה יָכוֹל אֲנִי עַתָּה לִהְיוֹת בָּרִיא וְשָׁלֵם, בְּעֵת אֲשֶׁר הִיא אֵינֶנָּה.

אָחוֹת קְרָאתִי לָהּ, אַךְ עַתָּה אֵינֶנָּה בֵּין בְּנוֹת אָבִי.

אוּלַי מֵתָה? אוּלַי שָׁנְתָה עַד שֶׁאֵין לְהַכִּירָהּ עוֹד? מִי יוֹדֵעַ...

וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ וְאֵינֶנִּי מוֹצְאָהּ.

וְיָרֵא אָנֹכִי לִמְצֹא אוֹתָהּ, פֶּן שָׁנָה מַרְאֶהָ, פֶּן שָׁנָה אוֹר עֵינֶיהָ הַטּוֹבוֹת וְהַנְּעִימוֹת וַתְּהִי כְּכָל הָאָדָם.

וְיָרֵא אָנֹכִי לְאַבֵּד אוֹתָהּ לְעוֹלָם, לְאַבֵּד אוֹתָהּ גַּם מִזִּכְרוֹנִי.

וְהִיא הֵיטִיבָה אֶת מְרַאֲשׁוֹתַי וַתַּשְׁקֵנִי סַמֵּי מַרְפֵּא כְּמִצְוַת הָרוֹפֵא.

וְהִיא הֵיטִיבָה אֶת לִבִּי וַתַּשְׁקֵנִי אוֹר עֵינֶיהָ וְחֹם נַפְשָׁהּ הַמְּלֵאָה אַהֲבָה.

וָאָשׁוּב לְאֵיתָנִי.

וַתְּגָרֶשׁ אֶת יְגוֹנִי בִּצְחוֹקָהּ הַקַּל, אֲשֶׁר רִחֵף תָּמִיד עַל שְׂפָתֶיהָ.

וָאֱהִי שָׂמֵחַ.

וַתְּיַשְּׁנֵנִי בְּאַגָּדוֹתֶיהָ וּשְׁנָתִי עָרְבָה עָלָי.

רִבּוֹת רִבּוֹת סִפְּרָה לִי... אֶת הַכֹּל שָׁטְפוּ גַּלֵּי הַיָּמִים הָרָעִים; רַק אַגָּדָה אַחַת הִצַּלְתִּי מִשְׁלָלָם:

*

„הוּא הָיָה נַעַר קָטָן וַיֵּשֶׁב בְּבֵית אֲבוֹתָיו הַנָּמוּךְ, שֶׁעָמַד בְּמָקוֹם שֶׁהַנָּהָר וְהַיַּעַר נִפְגָּשִׁים יָחַד.

הוּא הָיָה נַעַר קָטָן וּכְבָר הֵבִין לְדַבֵּר עַל הָעֵצִים וְעַל הַגַּלִּים.

הַשֶּׁמֶשׁ מִלְּאָ־וּ אוֹר וָחֹם, הַצִּפֳּרִים לִמְּדוּהוּ נִגּוּנֵי אַהֲבָה וְרֵעוּת. וּבְעֵת אֲשֶׁר הָרוֹעֶה עָשָׂה לוֹ חָלִיל קָטֹן, זָכַר אֶת קוֹלוֹת הָרַעַם וְהַסּוּפָה וַיְהִי גַּם הוּא לִמְנַגֵּן.

נַעַר קָטֹן הָיָה וּכְבָר הֵבִין אֶת לְשׁוֹן הַנָּהָר וּלְשׁוֹן רָאשֵׁי הַבְּכָאִים.

שָׁעוֹת, שָׁעוֹת הָיָה יוֹשֵׁב עַל שְׂפַת הַנָּהָר וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב לְאַגָּדָה אֲשֶׁר לָחֲשׁוּ הַגַּלִּים זֶה לָזֶה. וְאַגָּדַת הַגַּלִּים אֵין לָהּ רֵאשִׁית וְאֵין לָהּ אַחֲרִית, רַק כֻּלָּהּ נִפְלָאָה וּסְתוּמָה מֵהָחֵל וְעַד כָּלֵה.

וְהָיָה מַאֲזִין שָׁעוֹת, שָׁעוֹת לְקוֹל הָרוּחַ הַמִּתְהַלֵּךְ בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים וּמְסַפֵּר שָׁם אֶת סוֹדוֹתָיו בִּלְשׁוֹנוֹ. הַלָּשׁוֹן הַזֹּאת נִשְׁכְּחָה כְּבָר לְגַמְרֵי מִלֵּב בְּנֵי הָאָדָם, אַךְ הַנַּעַר הַקָּטָן, תַּלְמִיד הַשֶּׁמֶשׁ וְהַצִּפֳּרִים, הֵבִין אֶת הַלָּשׁוֹן הַנִּפְלָאָה הַהִיא וַיָּבֶן אֶת הַמַּעֲשִׂיּוֹת אֲשֶׁר סִפֵּר הָרוּחַ לְצַמְּרוֹת הַבְּכָאִים.

וְהַנַּעַר הַקָּטָן הָיָה חוֹזֵר עַל הָאַגָּדוֹת הָהֵן בְּאָזְנֵי אֲבוֹתָיו וּבְאָזְנֵי נַעֲרֵי הַכְּפָר הַקָּרוֹב, וַיָּשַׁר לָהֶם אֶת הַנִּגּוּנִים אֲשֶׁר לִמְּדוּהוּ הַצִּפֳּרִים.

וַיִּתְהַלְּלוּ אֲבוֹתָיו וַחֲבֵרָיו, כִּי בוֹדֶה הוּא מִלִּבּוֹ אֶת הַמַּעֲשִׂיּוֹת וְאֶת הַנִּגּוּנִים, וַיֹּאמְרוּ כִּי דִמְיוֹן גָּדוֹל לוֹ...

וְהַנַּעַר הַקָּטָן הָלַךְ הָלוֹךְ וְגָדוֹל וַיְהִי לְעֶלֶם וַיִּשְׁמַע עוֹד אַגָּדוֹת מִפִּי הַגַּלִּים וְהָרוּחַ, וַיִּלְמַד עוֹד נִגּוּנִים מִפִּי הַצִּפֳּרִים.

*

וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲזֹב הָעֶלֶם אֶת הַמָּקוֹם, שֶׁהַנָּהָר וְהַיַּעַר נִפְגָּשִׁים שָׁם יַחַד, וַיֵּלֶךְ לָשׂוּחַ בְּתוֹךְ הַיַּעַר הַמִּשְׂתָּרֵעַ לְמֶרְחַקִּים וַיַּרְחֵק מְאֹד לָלֶכֶת.

מַעְיְנוֹת הַמַּיִם שִׁבְּרוּ אֶת צְמָאוֹ, גַּרְגְּרֵי הַיַּעַר—אֶת רַעֲבוֹנוֹ, זְמִירַת הַלַּיִל יִשְּׁנָה אוֹתוֹ בִּנְעִים קוֹלָהּ בַּלַּיְלָה, וְהַשֶּׁמֶשׁ הֱעִירָהוּ בְּחֹם קַוָּיו בַּבֹּקֶר. מִשְׁכָּבוֹ הָיוּ הֶעָלִים וְהָעֲשָׂבִים הָרַכִּים, וּמְכַסֵּהוּ הַשָּׁמַיִם הַמְשֻׁבָּצִים בְּאַבְנַיִם טוֹבוֹת.

וּכְנוֹחַ עַל הָעֶלֶם רוּחַ מִמָּרוֹם נָתַן בְּשִׁיר קוֹלוֹ—וּזְמִירוֹת הַלַּיִל נֶחְבְּאוּ מִבֹּשֶׁת, הָרוּחוֹת הִתְגַּנְּבוּ בֵּין הֶעָלִים וְהֶאֱזִינוּ.

וַיִּשְׁכַּח הָעֶלֶם אֶת אֲבוֹתָיו שָׁם בַּבַּיִת וְאֶת חֲבֵרָיו שָׁם בַּכְּפָר, וַיְבַלְּעֵהוּ הַטֶּבַע וַיְהִי כְּאַחַד מִבְּנֵי הַיַּעַר: כְּפֶרַח הוֹלֵךְ, כְּעֵץ מִתְנוֹעֵעַ.

וַיֵּלֶךְ הָלְאָה הָלְאָה, עַד אֲשֶׁר כָּלָה הַיַּעַר, וַיֵּצֵא לָעֲרָבָה וַיַּבֵּט הֵנָּה וָהֵנָּה.

מֵרָחוֹק נִרְאוּ לוֹ בָּתִּים, בָּתִּים, בָּתִּים, — אָז זָכַר אֶת בֵּית אֲבוֹתָיו, מָקוֹם שֶׁהַנָּהָר וְהַיַּעַר נִפְגָּשִׁים יָחַד.

וַיֵּלֶךְ בִּרְחוֹבוֹת הָעִיר.

הוּא הֶאֱזִין אֶת רַעַשׁ הַגַּלְגַּלִּים, הֲמוּלַת הַשְּׁוָקִים וְלֹא הֵבִין מְאוּמָה.

הָעֶלֶם הֵבִין לְדַבֵּר עַל הָעֵצִים וְעַל הַגַּלִּים, אַךְ לֹא הֵבִין אֶת לְשׁוֹן הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בַּשּׁוּק וַיֵּלֶךְ מַר בַּחֲמַת רוּחוֹ...

אָז נָחָה עָלָיו יַד הָרוּחַ וְהַגַּלִּים, וַיִּפְתַּח אֶת פִּיו בְּקוֹל עֹז, בְּקוֹל רַעַם, הַהוֹלֵם אֶת הָרֹאשׁ וְהַמּוֹחֵץ אֶת הַלֵּב.

אָז אֲחָזָה רְעָדָה אֶת הַהוֹלְכִים בָּרְחוֹבוֹת וּבַשְּׁוָקִים וַיַּעַמְדוּ כֻּלָּם מִשְׁתּוֹמְמִים.

וַהֲם הִשְׁלַךְ בְּחוּצוֹת קִרְיָה.

אָז פָּתַח הָעֶלֶם אֶת פִּיו בִּנְעִים קוֹלוֹ.

וְהִנֵּה הָיוּ הַבָּתִּים לִיעָרִים, הָאֲנָשִׁים לְאַלּוֹנִים, הַנָּשִׁים לִגְפָנִים, הַיְלָדִים לִפְרָחִים וְהַלְּבָבוֹת לִזְמִירוֹת הַלַּיִל.

כֵּן הָיָה... הַמְשׁוֹרֵר הָאָמִין...

וַיָּשַׁר הָעֶלֶם אַהֲבָה וְאַחֲוָה עִם גַּלֵּי הַנָּהָר וְרוּחוֹת הַיַּעַר, וַיָּשַׁר עַד בּוֹשׁ, עַד כִּי יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּשִׁירָתוֹ.

אָז נָפַל הַמְשׁוֹרֵר בְּיַעֲרוֹ וּבֵין הָעֵצִים וְהַפְּרָחִים, אֲשֶׁר בָּרָא, וַתִּתְבַּכֶּינָה אוֹתוֹ זְמִירוֹת הַיַּעַר אֲשֶׁר עָשָׂה".

משה טיין.

הָאַיָּלָה. [*]

אַל כֹּה תִפְחָדִי, אַיָּלָה חֲבִיבָה,
אַל נָא, קַלַּת רַגְלָיִם!
עִזְבִי הַיַּעַר, רְדִי מִן הַגִּבְעָה
לָאָחוּ עַל הַמָּיִם;

שָׁם עֵשֶׂב רַךְ וָטוֹב שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה
מִכֹּל צִיץ רִקְמָתַיִם [1];
אִכְלִי הַדֶּשֶׁא הַמָּתוֹק שְׁלֵוָה
וּשְׁתִי לִרְוָיָה מָיִם.

---

*) מְשִׁירֵי Wolrad Eigenbrodt

[1] פֶּרַח בַּעַל צְבָעִים שׁוֹנִים.

וְאַךְ אֶרְאֶה צַיָּד כִּי בָא,
אֲנוֹפֵף לָךְ יָדַיִם [1].

הוֹלְכָה, הוֹלְכָה הָאַיָּלָה,
וּמַה יָּפוּ קַרְנֶיהָ!
שׁוּר! מַה זְּרִיזָה הִיא זוֹ, וּמַה קַּלָּה!
מַה חִישׁ תָּרִים פְּעָמֶיהָ!
וּמַה תַּבְהִיק שַׂעֲרַת עוֹרָהּ כֻּלָּהּ,
כְּמוֹ קְטִיפָה [2]) מַרְאָהּ;
מְלֵאַת רֹךְ וָתֹם תַּבִּיט כְּמִתְפַּלְּאָה —
וּמַה עָמְקוּ עֵינֶיהָ!
וְהִנֵּה עַל שְׂפַת הַפֶּלֶג עוֹמְדָה לָּהּ
וַתֵּשְׁתְּ מַשְׁקֵה מֵימֶיהָ,
וּמִלְּשׁוֹנָהּ נוֹטְפִים נְטָפִים זַכִּים,—
עַתָּה לֶאֱכֹל מַתְחֶלֶת;
מְתוֹק הַדֶּשֶׁא לָהּ כְּמַמְתַּקִּים,
וּבְתַאֲוָה הִיא אוֹכֶלֶת.

אִכְלִי לָךְ, אַיָּלָה, וּרְעִי פֹּה בָּעֲמָקִים,
כָּל עוֹד נַפְשֵׁךְ שׁוֹאֶלֶת;
פֹּה כְּרוּב וְיֶרֶק פְּרִי אֶרֶץ מִן חֻקִּים,
גַּם פֶּרַח וַחֲבַצֶּלֶת;
גַּם לֶחֶם לִי וּשְׁנֵי רְקִיקִים רַכִּים;
הוֹי, גְּשִׁי וּקְחִי, אַיֶּלֶת!

אֲבָל,— אֲהָהּ! — הִנֵּה צַיָּד!
הִנֵּה הוּא בָא!
וְלוֹ רוֹבֶה, רוֹבֶה בַּיָּד,
מַהֲרִי הִמָּלְטִי נָא!

הָאַיָּלָה
מַה נִּבְהָלָה,
וּבִקְפִיצָה קַלָּה כְּמַהֵר סַעַר
נֶעֶלְמָה חִישׁ בִּלְבַב הַיָּעַר.

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

[1]) אָרִימוּ לָךְ, כִּי תָנוּסִי. [2]) מִין אָרִיג רַךְ — סַמֶּט.

הַצְּנוּעָה הָעִבְרִיָּה.

(סִפּוּר).

(הֶמְשֵׁךְ).

יא.

וּמַחֲלַת רִבְקָה גָּבְרָה מִיּוֹם לְיוֹם. וְהָרוֹפְאִים אָמְרוּ פֶּה אֶחָד, כִּי מַחֲלָתָהּ מְסֻכֶּנֶת מְאֹד. וַאֲחָדִים הוֹסִיפוּ גַּם שֶׁהִיא „לְאַחַר יֵאוּשׁ".

אָז הֶחְלִיטָה דִינָה לְהוֹדִיעַ אֶת הַדָּבָר לְשִׁמְעוֹן אַקֶּרְמַן וְלִקְרֹא לוֹ לָבֹא הֵנָּה.

אַךְ לֹא יָדְעָה אִם טוֹב לְהוֹדִיעַ אֶת הַחוֹלָה מֵרֹאשׁ עַל דְּבַר בֹּא אִישָׁהּ, פֶּן יִפְעַל הַדָּבָר עָלֶיהָ לְרָעָה. וְהִנֵּה בְּבֹקֶר אֶחָד קָרְאָה הַחוֹלָה אֶת דִּינָה אֶל מִטָּתָהּ, וּבִקְּשָׁה מֵאִתָּהּ לִכְתֹּב לְבַעְלָהּ, שֶׁיָּבֹא הֵנָּה עִם הַ„יְלָדִים".

וְשִׁמְעוֹן אַקֶּרְמַן חָרֵד זֶה כְּבָר לְחַיֵּי אִשְׁתּוֹ. וּמַה גַּם בִּרְאוֹתוֹ, כִּי עָבְרוּ כְּבָר כִּשְׁבוּעַיִם יָמִים וְאֵין כָּל מִכְתָּב מִמֶּנָּה. „מִי יוֹדֵעַ — אָמַר אֶל לִבּוֹ — מֶה הָיָה לָהּ שָׁם?" נֶחָמָתוֹ הָאַחַת הָיָה שְׁלֹמֹה בְנוֹ; הוּא הָיָה כְּמוֹ עֵרָבוֹן לְחַיֶּיהָ. אִלּוּ קָרָה, חָלִילָה, הָאָסוֹן אֲשֶׁר יָרֵא מִפָּנָיו, הֲלֹא הוֹדִיעוּהוּ תֵּכֶף בְּטֶלֶגְרַמָּה, כִּי הֲלֹא הוּא הַ„קַּדִּישׁ" הַיְחִידִי שֶׁלָּהֶם... וְעַתָּה, כַּאֲשֶׁר קִבֵּל אֶת מִכְתַּב דִּינָה, לָקַח אִתּוֹ אֶת שְׁלֹמֹה וְאֶת בַּתְיָה וַיִּסַּע מַהֵר לְדַרְכּוֹ.

וְאָמְנָם לֹא אֵחֲרוּ לָבֹא: כִּי מָצְאוּ אוֹתָהּ יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מוֹתָהּ.

הָאֻמְלָלָה מֵתָה בְּלִי רְשׁוּת הָרוֹפְאִים, כִּי הֵם חָתְכוּ לָהּ חַיִּים [1]) עוֹד לְיֶרַח אֶחָד.

לִפְנֵי מוֹתָהּ הוּצְאוּ הַיְלָדִים מִן הַבַּיִת וַיִּשָּׁאֵר רַק אִישָׁהּ הָאֻמְלָל בַּחֶדֶר.

דִּינָה חָפְצָה לִשְׁמֹעַ אֶת אֲשֶׁר תְּצַוֶּה רִבְקָה לִפְנֵי מוֹתָהּ. לִבָּהּ הִגִּיד לָהּ שֶׁתִּשְׁמַע אֵיזֶה דְּבָרִים הַשַּׁיָּכִים לְעִנְיָנָהּ. בַּתְיָה יָצְאָה עִם שְׁאָר הַיְלָדִים, אַךְ כַּאֲשֶׁר הִגִּיעָה אֶל הַפֶּתַח הִתְעַכְּבָה וְנִשְׁאֲרָה בַּחֶדֶר הַשֵּׁנִי אֵצֶל דִּינָה. פְּרִידַת רִבְקָה מִבַּעְלָהּ הָיְתָה בְּלִי דְּבַר שְׂפָתַיִם, אַךְ בְּמַבָּטִים וּדְמָעוֹת

[1]) הִבְטִיחוּ שֶׁתִּחְיֶה.

זולפות בַּחֲשַׁאי... לְסוֹף בִּקְּשָׁה מֵאִתּוֹ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְדִינָה הָאַלְמָנָה בְּיַד נְדִיבָה יוֹתֵר מִן הַמַּגִּיעַ לָהּ, כִּי הִיא אִשָּׁה טוֹבָה וִישָׁרָה... שֶׁיִּתֵּן נְדֶה הָגוּן לְ„אֲסוּפָה", וְאִם יַצְלִיחַ לִמְצֹא אֶת הוֹרֶיהָ וְיֵדַע שֶׁהֵם אֲנָשִׁים מְהֻגָּנִים לְפִי כְּבוֹדָם, חֲפֵצָה הִיא שֶׁיַּשִּׂיא אוֹתָהּ לִשְׁלֹמֹה. הִיא הִתְחִילָה לָתֵת טַעַם לִדְבָרֶיהָ, אֲבָל לֹא הִסְפִּיקָה. הִגִּיעַ הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן, שֶׁאֵינֶנּוּ שָׂם לֵב לְצָרְכֵי בְּנֵי אָדָם וְחֶפְצֵיהֶם.

הִיא הֵשִׁיבָה אֶת נִשְׁמָתָהּ אֶל הָאֱלֹהִים.

דִּינָה וּבִתְיָה שָׁמְעוּ אֶת הַצַּוָּאָה. בִּתְיָה רָאֲתָה אֶת דִּינָה מִזְדַּעְזַעַת לִשְׁמֹעַ הַשֵּׁם „אֲסוּפָה".

אַךְ כָּל מַחְשְׁבוֹתֶיהָ הָיוּ נְתוּנוֹת אָז לַדְּבָרִים הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁשָּׁמְעָה מִפִּי הַגּוֹוַעַת עָלֶיהָ וְעַל שְׁלֹמֹה.

אֲבָל הַשָּׁעָה הַנּוֹרָאָה, עֵת שֶׁהַמֵּתָה הַיְקָרָה מוּטֶּלֶת לְפָנֶיהָ, לֹא הָיְתָה מְכֻשֶּׁרֶת לְהַעֲמִיק לְמַחְשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת מִלְּבַד מַחְשְׁבוֹת עֶצֶב מַר וּמֵעִיק עַל הַנֶּפֶשׁ.

יב.

שִׁמְעוֹן הָיָה אִישׁ אוֹבֵד עֵצוֹת. הָאָסוֹן אֲשֶׁר קָרָהוּ הָיָה גָּדוֹל מִנְּשֹׂא. אַחֲרֵי עֶשְׂרִים שְׁנוֹת חַיִּים שֶׁל אֹשֶׁר וּרְוָחָה, אֲשֶׁר רָאָה עִם רַעְיָתוֹ הַטּוֹבָה — לֹא יָכוֹל לִחְיוֹת עַתָּה בִּלְעָדֶיהָ אֲפִלּוּ שָׁנָה אַחַת, אֲפִלּוּ יֶרַח אֶחָד, אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד. שִׁבְעַת יְמֵי הָאֵבֶל הָיוּ נוֹחִים לוֹ מִן הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁאַחֲרֵיהֶם, מִפְּנֵי שֶׁבְּבוֹאָם שִׁבְעַת הַיָּמִים עָשָׂה אֵיזֶה דְּבָרִים בִּשְׁבִיל רִבְקָה. הוּא יָשַׁן עַל הָאָרֶץ, הִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר, לָמַד מִשְׁנִיּוֹת, קָרָא אַחֲרֶיהָ קַדִּישׁ כִּשְׁלֹמֹה... הַאִם אֵינֶנּוּ יָתוֹם כִּשְׁלֹמֹה?... — אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה — הוּא חַי וְהִתְעַסֵּק בִּשְׁבִיל רִבְקָה; אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁאַחֲרֵי הָאֵבֶל, כַּאֲשֶׁר שָׁב מֵהַלְוָיַת נִשְׁמָתָהּ, הִרְגִּישׁ כִּי אַלְמָן וְיָתוֹם אֻמְלָל בָּאֻמְלָלִים הוּא. אָז יָדַע וְהִרְגִּישׁ עֹמֶק בְּנַפְשׁוֹ, כִּי רִבְקָה עֲזָבַתּוּ לָנֶצַח. הוּא אָמְנָם אֵינוֹ עֲרִירִי: רִבְקָה הִשְׁאִירָה לוֹ סְגֻלּוֹת יְקָרוֹת: בֵּן וּבַת, גַּם אֲסוּפָה, שֶׁרִבְקָה אִמְּצַתָּה לָהּ כְּבַת; עֲרִירִי אֵינֶנּוּ, אֲבָל יָתוֹם הוּא, יָתוֹם אֻמְלָל.

הוּא הָיָה מְסַכֵּם בְּחֵפֶץ לֵב לַחְדֹּל מִכָּל עֲסָקָיו, לֶאֱסֹף אֶת כַּסְפּוֹ וְלָשֶׁבֶת יַחַד עִם שְׁלֹשָׁה „מַחֲמַדָּיו", לֶאֱכֹל מִן הַמּוּכָן, וּלְבַלּוֹת בְּכָכָה שְׁאֵרִית יְמֵי חַיָּיו, — אֲבָל מַה תִּהְיֶה אַחֲרִית הַיְלָדִים? הַכֶּסֶף יִתֹּם, וְהֵמָּה יִשָּׁאֲרוּ בְּלִי מִשְׁעָן.

אָנוּס הוּא אֵפוֹא לָשׁוּב אֶל בֵּיתוֹ עִם בָּנָיו וּלְנַהֵל אֶת מִסְחָרוֹ עַל כָּרְחוֹ. אֲבָל מִי יִדְאַג לַבָּנִים וּלְבֵיתוֹ? גַּם מִרְיָם גַּם בִּתְיָה אֵינָן מְסֻגָּלוֹת עוֹד לְנַהֵל אֶת הַבָּיִת.

וְעַל כֵּן שָׂמַח עַל הַצָּעַת דִּינָה לַעֲזֹב אֶת הַבָּנִים לְפִי שָׁעָה עַל יָדָהּ, וְהוּא יָשׁוּב לְבֵיתוֹ לְהָבִיא שָׁם סְדָרִים, וְהַבְטֵחַ הִבְטִיחָה אוֹתוֹ לִדְאֹג לְבָנָיו כְּאֵם רַחֲמָנִיָּה. וְשִׁמְעוֹן רָאָה וְיָדַע, כִּי הָאִשָּׁה הַטּוֹבָה הַזֹּאת יָכוֹל תּוּכַל וּמַלֵּא תְּמַלֵּא אֶת הַבְטָחָתָהּ.

בִּבְכִי מַר וּבִנְשִׁיקוֹת חַמּוֹת נִפְרַד שִׁמְעוֹן מֵעַל שְׁלֹשֶׁת „מַחֲמַדָּיו", וַיָּשָׁב אֶל בֵּיתוֹ עָגוּם, נִדְכָּא וְנוֹאָשׁ.

שִׁמְעוֹן נִפְרַד מֵעַל בָּנָיו לְעֵת קְצָרָה; אֲבָל הוּא הָיָה טָרוּד מְאֹד בְּמִסְחָרוֹ וְלֹא יָכֹל לַעֲזֹב אֶת עִירוֹ כָּל כָּךְ מְהֵרָה; בֵּין כֹּה הִגִּיעוּ יְמֵי הַחֹרֶף וַעֲסָקָיו רַבּוּ וְטִרְדוֹתָיו גָּדֵלוּ, וְלֹא יָכֹל לָשׁוּב אֲלֵיהֶם עַד הָאָבִיב.

בֵּינְתַיִם מָצָא נִחוּמִים בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיְּלָדָיו נִמְצָאִים תַּחַת הַשְׁגָּחַת אִשָּׁה טוֹבָה וְרַחְמָנִיָּה. אֶת כָּל נַפְשׁוֹ הָאוֹהֶבֶת שָׁפַךְ בְּמִכְתָּבִים, שֶׁכָּתַב אֲלֵיהֶם לְעִתִּים קְרוֹבוֹת, וְאֶת דַּאֲגָתוֹ הָרַבָּה לְחִנּוּכָם שֶׁל יְלָדָיו הַנֶּחֱמָדִים הִבִּיעַ בְּמִכְתָּבָיו לְדִינָה וַיְעוֹרְרֶנָּה לִשְׂכֹּר לָהֶם מוֹרִים טוֹבִים, וְכֶסֶף שָׁלַח לָהּ בְּיַד נְדִיבָה.

וּבִתְיָה?... הַרְבֵּה חֲדָשׁוֹת בּוֹדְדוֹת וְזָרוֹת נִגְלוּ לָהּ בְּמֶשֶׁךְ הַיָּמִים הָהֵם, אַךְ הַחֲדָשׁוֹת הָהֵן לֹא הָיוּ בְּרוּרוֹת לָהּ עֲדַיִן. רָאָה רָאֲתָה אֶת דִּינָה דּוֹאֶגֶת וַחֲרֵדָה עַל מִרְיָם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל שְׁלֹמֹה וְעָלֶיהָ. מִתְּחִלָּה עוֹרֵר הַדָּבָר קִנְאָה בְּלִבָּהּ, עַד שֶׁהִתְחִילָה לִשְׂטֹם אֶת הָאִשָּׁה הַטּוֹבָה הַזֹּאת.

וְאַחַר כֵּן הִכִּירָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא אֵינָהּ מִתְקַנְּאָה כָּל כָּךְ בִּשְׁבִילָהּ כְּמוֹ בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה. דּוֹמֶה לָהּ שֶׁהוּא עָשׁוּק... שֶׁמִּרְיָם לוֹקַחַת אֶת חֶלְקוֹ בְּאַהֲבַת לֵב הָאִשָּׁה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת.

וּפַעַם אַחַת יָשְׁבָה עִם דִּינָה בַּחֲדָרָהּ, וְדִינָה הִתְחִילָה שׁוֹאֶלֶת אוֹתָהּ עַל דְּבַר הָ„אֲסוּפָה" שֶׁבְּבֵית אַקְרְמַן... וְאָז הֵבִינָה מִדְּבָרֶיהָ, שֶׁהִיא טוֹעָה וְחוֹשֶׁבֶת אֶת מִרְיָם כָּ„אֲסוּפָה"... הַדָּבָר הַזֶּה הֵבִיא לָהּ קוֹרַת רוּחַ, וְגַם הִתְאַמְּצָה לְחַזֵּק אֶת הַטָּעוּת בְּלֵב הַשּׁוֹאֶלֶת — אִם לֹא בְמִלִּים בְּרוּרוֹת — בְּאֵיזֶה רְמָזִים וַחֲצָאֵי רְמָזִים, שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לִטְעוֹת יָכוֹל בְּנָקֵל לִטְעוֹת בָּהֶם.

אַחֲרֵי כֵּן נִזְכְּרָה, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁשָּׁמְעָה דִּינָה מִפִּי רִבְקָה הַגּוֹוַעַת אֶת הַשֵּׁם „אֲסוּפָה" נִזְדַּעְזְעָה מְאֹד, וְכִמְעַט שֶׁכָּשְׁלוּ רַגְלֶיהָ.

וּפַעַם אַחַת בְּשָׁכְבָהּ עַל מִשְׁכָּבָהּ בַּלַּיְלָה רָאֲתָה אֶת דִּינָה יוֹשֶׁבֶת לִפְנֵי מִטַּת מִרְיָם וּמַבִּיטָה בְּפָנֶיהָ בְּאַהֲבָה רַבָּה... וּפִתְאֹם קָמָה וְלָקְחָה בִּזְהִירוּת אֶת הַקָּמֵעַ מֵעַל חָזֶהָ וְהִסְתַּכְּלָה בּוֹ זְמַן רַב.

וְהַמַּחְשָׁבוֹת הָרַבּוֹת אֲשֶׁר עוֹרְרָה הָאִשָּׁה הַזֹּאת בְּלִבָּהּ הָיוּ פִּתְאֹם בְּרוּרוֹת מְאֹד... לִבָּהּ הִגִּיד לָהּ זֶה כְּבָר דְּבַר־מָה לֹא־בָרוּר עַל הָאִשָּׁה הַזֹּאת. וּבַלַּיְלָה הַזֶּה בָּא הַקָּמֵעַ וְגִלָּה לָהּ וּבֵרֵר לָהּ אֶת הַכֹּל...

הִיא... אִמָּהּ!...

(סוֹף יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

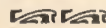

עַרְבִי מִתְפַּלֵּל בַּמִּדְבָּר.

דּוֹן יִצְחָק אַבְּרַבַּנְאֵל.

דּוֹן יִצְחָק אַבְּרַבַּנְאֵל נוֹלַד בִּשְׁנַת קצ"ז (1437 לְמִסְפַּר עַמֵּי אֵרֹפָּה) לְאָבִיו הֶחָכָם וְהַנָּדִיב דּוֹן יְהוּדָה אַבְּרַבַּנְאֵל בְּעִיר לִיסַבּוֹן, בִּירַת פּוֹרְטוּגַלְיָה. מִשְׁפַּחַת אַבְּרַבַּנְאֵל הַמְפֹאָרָה נֶחְשְׁבָה לְנֵצֶר מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בָּאָה לָשֶׁבֶת בִּסְפָרַד (שְׁפַּנְיָה) אַחֲרֵי חָרְבַּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן. אֲבִי אָבִיו הַשַּׂר דּוֹן שְׁמוּאֵל אַבְּרַבַּנְאֵל יָשַׁב בִּשְׁבִילְיָה אֲשֶׁר בִּסְפָרַד, וַיְהִי שַׂר גָּדוֹל וְנִכְבָּד, אֶחָד מֵרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, דּוֹן אֵינְרִיקוֹ, וְרֹאשׁ קְהִלַּת הַיְּהוּדִים הַגְּדוֹלָה בָּעִיר הַהִיא. אַךְ בִּשְׁנַת קנ"א (1391) קָם אֶחָד מִקַּנָּאֵי הַכֹּהֲנִים הַקָּתוֹלִים, פֶּרְנַנְדוֹ מַרְטִינִי שְׁמוֹ, וַיָּסֶת אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר לְהִתְנַפֵּל עַל הַיְּהוּדִים שְׂנוּאֵי נַפְשׁוֹ וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם שְׁפָטִים. וּבְיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ תַּמּוּז לַשָּׁנָה הַהִיא הִתְנַפֵּל הֶהָמוֹן עַל רֹבַע הַיְּהוּדִים וַיַּצֵּת אֵשׁ בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם וַיַּעַשׂ בָּהֶם מַטְבֵּחַ נוֹרָא. מִן הַקְּהִלָּה הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר הָיוּ בָהּ כִּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף נֶפֶשׁ, נִשְׁאֲרוּ יְהוּדִים רַק מְתֵי מִסְפָּר. אַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ נֶהֶרְגוּ בַּיּוֹם הַהוּא בְּאַכְזָרִיּוּת נוֹרָאָה הֲמוֹן נָשִׁים וִילָדִים נִתְפְּשׂוּ בִּידֵי אַנְשֵׁי הַדָּמִים וְנִמְכְּרוּ לְהַמֻּשְׁלְמִים (בְּנֵי אֱמוּנַת מָחַמַּד) לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת, וְכָל יֶתֶר בְּנֵי הַקְּהִלָּה הֵמִירוּ לְמַרְאִית עַיִן אֶת דָּתָם בְּדַת הַקָּתוֹלִית, מִפַּחַד הַמָּוֶת אֲשֶׁר נָפַל עֲלֵיהֶם; וּשְׁנֵי בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת גְּדוֹלִים וְנֶהְדָּרִים נֶהֶפְכוּ לְבָתֵּי תְפִלָּה לַקָּתוֹלִים. בֵּין אֵלֶּה הַמּוּמָרִים הָאֲנוּסִים הָיָה גַּם דּוֹן שְׁמוּאֵל אַבְּרַבַּנְאֵל. וּלְמַעַן אֲשֶׁר יוּכַל לָשׁוּב בְּגָלוּי לְדָת אֲבוֹתָיו, עָזַב אֶת אֶרֶץ סְפָרַד וַיֵּשֶׁב הוּא וּמִשְׁפַּחְתּוֹ בְּלִיסַבּוֹן בִּירַת פּוֹרְטוּגַלְיָה. הוּא הָיָה נְדִיב לֵב, אוֹהֵב חֲכָמִים וּמְקָרְבָם וּמָגֵן לְכָל אֶחָיו בְּנֵי עַמּוֹ. דּוֹן יְהוּדָה בְּנוֹ הָיָה שַׂר הָאוֹצָר לְדוֹן פֶּרְנַנְדוֹ אֲחִי מֶלֶךְ פּוֹרְטוּגַלְיָה, וְכָל אֲצִילֵי הָאָרֶץ וּגְדוֹלֶיהָ הָיוּ מְבָאֵי בֵיתוֹ, וּבְכָל זֹאת לֹא גָבַהּ לִבּוֹ וַיְהִי אוֹהֵב לַהֲגוֹת בַּתּוֹרָה וּבְלִמּוּדִים שׁוֹנִים.

וּבְאַהֲבָתוֹ אֶת הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה חִנֵּךְ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בְּהַשְׂכֵּל וָדַעַת וַיְלַמְּדֵהוּ תּוֹרָה וִידִיעוֹת הָעוֹלָם. וְהַנַּעַר הָיָה בַּעַל כִּשְׁרוֹנוֹת נִפְלָאִים וְלֵב טָהוֹר וְנֶפֶשׁ רַכָּה וַעֲדִינָה לוֹ מֵאֵין כָּמוֹהָ, וַיִּשְׁקֹד עַל הַתּוֹרָה וְהַמַּדָּעִים הַשּׁוֹנִים וַיִּלְמַד לְשׁוֹן עֲרָב, הִיא לְשׁוֹן הַחֲכָמִים וְהַמְלֻמָּדִים בַּיָּמִים הָהֵם, וַיַּעַשׂ בָּהּ חָיִל. הוּא לָמַד תּוֹרָה מִפִּי הָרַב הַגָּדוֹל שֶׁל הָעִיר לִיסַבּוֹן, רַבִּי יוֹסֵף בֶּן אַבְרָהָם אִבְּן חַיּוּן, וַיִּקְרָא אֶת כָּל סִפְרֵי חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל וְחַכְמֵי הָעַמִּים, וַיַּעֲמֵק לַחְקֹר בָּהֶם וַיֵּצֵא לוֹ שֵׁם בְּכָל הָאָרֶץ. עוֹד בִּימֵי עֲלוּמָיו חִבֵּר סֵפֶר בְּשֵׁם „עֲטֶרֶת זְקֵנִים". בּוֹ יְדַבֵּר בְּחָכְמָה וּבְסִגְנוֹן צַח וְנָעִים מְאֹד עַל תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל, גַּם עַל הָעוֹלָם וְהַטֶּבַע. אַחַר כֵּן הֵחֵל לְחַבֵּר אֶת פֵּרוּשׁוֹ הַגָּדוֹל עַל כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ.

אַךְ בְּיוֹתֵר גָּדְלָה חָכְמָתוֹ בְּהַנְהָגַת הַמְּדִינָה, וַיְהִי שְׁמוֹ

לְתְהִלָּה בְּפִי כָּל יוֹדְעָיו כְּחָכָם מְדִינִי מְצֻיָּן, וְכָל שָׂרֵי הַמַּמְלָכָה כִּבְּדוּהוּ וַיּוֹקִירוּ אֶת שְׁמוֹ מְאֹד.

וּבַיָּמִים הָהֵם מָלַךְ בְּפּוֹרְטוּגַלְיָה אָלְפוֹנְזוֹ הַחֲמִישִׁי; הוּא הָיָה מוֹשֵׁל חָכָם וְנָבוֹן, אִישׁ אֱמֶת וְאוֹהֵב צֶדֶק. וּבְשָׁמְעוֹ אֶת שֵׁמַע הֶחָכָם הַצָּעִיר הַזֶּה, קְרָאָהוּ לַעֲמֹד לְפָנָיו וַיַּפְקִידֵהוּ עַל אוֹצְרוֹת הַמַּמְלָכָה וַיְשִׂימֵהוּ לְאִישׁ סוֹדוֹ וַעֲצָתוֹ. אַךְ גַּם אָז לֹא גָּבַהּ לֵב דּוֹן אַבְּרַבַּנְאֵל וְלֹא רָמוּ עֵינָיו, כִּי כְּרֹב חָכְמָתוֹ כֵּן רַבָּה עַנְוָתוֹ, וּבְרוּחוֹ הָעֲדִינָה וּבְלִבּוֹ הַטּוֹב הַמָּלֵא אַהֲבַת לְכָל הָאָדָם, קָנָה לוֹ גַּם לֵב הַשָּׂרִים הַנּוֹצְרִים; כָּל רַבֵּי הַמְּלוּכָה וַאֲצִילֵי הָאָרֶץ בִּקְּשׁוּ קִרְבָתוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ תָמִיד בַּעֲצָתוֹ הַנֶּאֱמָנָה וַיִּתְּנוּ כָבוֹד לִשְׁמוֹ. בְּיִחוּד אֲהֵבוּהוּ הַנְּסִיכִים הָאַדִּירִים לְבֵית בְּרַגַּנְצָה, קְרוֹבִים לְמִשְׁפַּחַת הַמְּלוּכָה, וְרֹאשׁ הַמִּשְׁפָּחָה הַזֹּאת פֶּרְנַנְדוֹ הַדֻּכָּס בְּרַגַּנְצָה, אֲשֶׁר מָשַׁל עַל יוֹתֵר מֵחֲמִשִּׁים עָרִים, וְלוֹ אַרְמוֹנוֹת וּמִבְצָרִים רַבִּים, אֲהֵבוֹ בְּכָל נַפְשׁוֹ וַיִּתֵּן לוֹ אֶת אַרְמוֹנוֹ הַמְפֹאָר עִם הַמְּעָרָה הַנִּפְלָאָה אֲשֶׁר מִתַּחְתָּיו, וְאֶת הַגַּן הַגָּדוֹל וְהֶהָדוּר אֲשֶׁר מֵאַחֲרָיו לַאֲחֻזַּת עוֹלָם.

וְאוֹמְרִים כִּי גַּם נֶפֶשׁ הַמֶּלֶךְ הֶחָכָם הַזֶּה נִקְשְׁרָה בוֹ בְּאַהֲבָה עַזָּה, עַד כִּי צִוָּה לְצַיֵּר אֶת תְּמוּנָתוֹ וּלְשִׂימָהּ בְּחַדְרוֹ, לְמַעַן אֲשֶׁר יִרְאֶה תָמִיד אֶת פָּנָיו הַמְּאִירִים לְנֶגֶד עֵינָיו.

הִנֵּה כִּי כֵן גָּדַל כְּבוֹד הַשַּׂר הַיְּהוּדִי הַזֶּה בַּחֲצַר הַמֶּלֶךְ וּדְבָרָיו הָיוּ לוֹ וּלְכָל שָׂרָיו כְּדִבְרֵי הָאוּרִים.

וְכַאֲשֶׁר הָיָה טוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ לְאַבְּרַבַּנְאֵל כֵּן הָיָה טוֹב גַּם לְכָל הַיְּהוּדִים יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַהִיא כִּי; הָיֹה הָיָה אַבְּרַבַּנְאֵל לְמֵלִיץ יֹשֶׁר עַל עַמּוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁתַּדֵּל לְהֵיטִיב לָהֶם תָּמִיד. בְּיָמָיו לֹא נָשְׂאוּ הַיְּהוּדִים כָּל חֶרְפָּה וְכָל אוֹת קָלוֹן עַל בִּגְדֵיהֶם, דָּבָר שֶׁהָיָה אָז לְחוֹבָה עַל הַיְּהוּדִים בְּרֹב אַרְצוֹת אֵירוֹפָּה, אַךְ הִתְהַלְּכוּ לָהֶם בְּגָאוֹן וְהָיוּ לוֹבְשִׁים אֶת הַמְּעִיל הָאָרֹךְ עִם הַבַּרְדָּס הַיָּפֶה הַתָּלוּי עַל הַשֶּׁכֶם, כְּכָל אֲשֶׁר יִלְבְּשׁוּ בְּנֵי פּוֹרְטוּגַלְיָה בַּיָּמִים הָהֵם; וְהָיוּ רוֹכְבִים עַל סוּסֵיהֶם וּפִרְדֵיהֶם הַמְכֻסִּים רִקְמָה וַעֲדִי כֶּסֶף וְזָהָב וְאַבְנֵי חֵן. קְהִלּוֹת הַיְּהוּדִים הָיוּ מִתְנַהֲגוֹת בִּפְקֻדַּת הַמֶּלֶךְ עַל יְדֵי הָרַב הָרָאשִׁי וְעוֹד שִׁבְעָה רַבָּנִים מֵעָרֵי הַמְּדִינָה. בֵּין הַחֻקִּים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר נָתְנָה הַמֶּמְשָׁלָה לַיְּהוּדִים, הָיָה חֹק, שֶׁאֵין הַיְּהוּדִים צְרִיכִים לִכְתֹּב שְׁטַר־חוֹב אוֹ שְׁטָר מְכִירָה בִּלְשׁוֹן הָאָרֶץ, כִּי דִין אֶחָד לָהֶם גַּם בִּהְיוֹתָם כְּתוּבִים עִבְרִית.

וְדוֹן יִצְחָק אַבְּרַבַּנְאֵל הָיָה לְמַחְסֶה לִבְנֵי עַמּוֹ וַיִּתְאַמֵּץ תָּמִיד לְהֵיטִיב לָהֶם כְּכָל אֲשֶׁר הִשִּׂיגָה יָדוֹ. כַּאֲשֶׁר כָּבַשׁ הַמֶּלֶךְ אָלְפוֹנְזוֹ אֶת עָרֵי טַנְגֵר וְאַרְזִילָה אֲשֶׁר בְּמָרוֹקוֹ, הֵבִיאוּ אַנְשֵׁי חֵילוֹ אִתָּם שְׁבוּיִם רַבִּים מְאֹד. וּבֵין אַלְפֵי הַשְּׁבוּיִם הָעֲרָבִים נִמְצְאוּ מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים נֶפֶשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וָטָף, אֲשֶׁר נִמְכְּרוּ גַּם הֵמָּה לְעַבְדֵי עוֹלָם. בְּהִוָּדַע הַדָּבָר לְאַבְּרַבַּנְאֵל הִתְעוֹרֵר בְּאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ עַל אֶחָיו הָאֻמְלָלִים וַיָּרֶם נְדָבָה גְדוֹלָה מֵהוֹנוֹ וַיְעוֹרֵר אֶת כָּל אֶחָיו וְרֵעָיו לַעֲשׂוֹת כָּמֹהוּ. עַל פִּיו נוֹסַד וַעַד שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ מֵרָאשֵׁי הַקְּהִלָּה בְּלִיסַבּוֹן לֶאֱסֹף כֶּסֶף לְפִדְיוֹן נַפְשָׁם; וְהוּא עִם אֶחָד מֵרֵעָיו עָבַר בְּכָל עָרֵי הָאָרֶץ לֶאֱסֹף נְדָבוֹת לְפִדְיוֹן הַשְּׁבוּיִם. גַּם קָרָא לְעֶזְרָה אֶל עֲשִׁירֵי יִשְׂרָאֵל בְּאִיטַלְיָה, עַד אֲשֶׁר אָסַף אֶת כָּל הַהוֹן הָרַב שֶׁהָיָה דָּרוּשׁ לְפִדְיוֹן הַשְּׁבוּיִם וַיִּגְאָלֵם וַיּוֹצִיאֵם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, וַיַּאַסְפֵם אֶל בֵּיתוֹ וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם וַיְסַפֵּק לָהֶם אֶת כָּל צָרְכֵיהֶם עַד אֲשֶׁר לָמְדוּ לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הָעָם, וַיִּמְצְאוּ מִחְיָתָם בְּאֶרֶץ שְׁבוּתָם. הוּא בִקֵּשׁ גַּם מֵאֵת יְדִידָיו הַשָּׂרִים הַקַּתּוֹלִים, אֲשֶׁר שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶל הָאַפִּיפְיוֹר בְּרוֹמִי, לְדַבֵּר טוֹבוֹת לְפָנָיו עַל הַיְּהוּדִים.

כֵּן הִתְאַמֵּץ דּוֹן יִצְחָק אַבְּרַבַּנְאֵל לַעֲשׂוֹת כָּל אֲשֶׁר הָיָה לְאֵל יָדוֹ לְטוֹבַת בְּנֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר אָהֵב.

אַךְ הַמַּצָּב הַטּוֹב הַזֶּה לֹא אָרַךְ הַרְבֵּה.

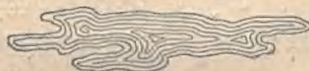
הַמֶּלֶךְ אָלְפוֹנְזוֹ הַחֲמִישִׁי מֵת וּבְנוֹ דּוֹן יוֹאַנּוֹ הַשֵּׁנִי מָלַךְ תַּחְתָּיו. וְדוֹן יוֹאַנּוֹ הָיָה אִישׁ קָשֶׁה וְאַבִּיר לֵב וְעָרוּם כַּנָּחָשׁ. וַיְהִי כְּשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא הַמְּלוּכָה וַיֵּרָא רֵאשִׁית לוֹ לְהָסִיר מֵעַל פָּנָיו אֶת כָּל הַשָּׂרִים וְהָאֲצִילִים, אֲשֶׁר מָשְׁלוּ בָאָרֶץ בִּימֵי אָבִיו, וּלְהַגּוֹת מִן הַמְּסִלָּה אֶת כָּל הַנְּסִיכִים בַּעֲלֵי הָאֲחֻזּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, לְמַעַן יִמְשֹׁל הוּא לְבַדּוֹ בְּאֶרֶץ מַמְלַכְתּוֹ. אָז לָטַשׁ אֶת עֵינָיו לְדוֹן פֶּרְנַנְדוֹ דֻּכָּס בְּרַגַּנְצָה, יְדִיד אַבְּרַבַּנְאֵל, אֲשֶׁר הָיָה גַּם הוּא מִמִּשְׁפַּחַת הַמְּלוּכָה, וַיְהִי נִכְבָּד וְאָהוּב לְכָל עַמּוֹ יוֹתֵר מִדּוֹן יוֹאַנּוֹ; וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ לְהַשְׁמִיד אוֹתוֹ וְאֶת אֶחָיו מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וַיֶּאֱסֹר אֶת פֶּרְנַנְדוֹ בַּכֶּלֶא וַיָּשֶׂם לוֹ עֲלִילַת שֶׁקֶר, כִּי הָיְתָה יָדוֹ עִם מֶלֶךְ סְפָרַד לְהוֹרִידוֹ מֵעַל כִּסְאוֹ; וַיַּחֲרֹץ עָלָיו מִשְׁפַּט מָוֶת וְאֶת כָּל אֲחֻזּוֹתָיו הָרַבּוֹת לָקַח לוֹ. וַאֲחֵי הַדֻּכָּס הַמּוּמָת עָזְבוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם בִּידֵי הָרוֹצֵחַ וַיִּמָּלְטוּ עַל נַפְשָׁם.

אָז בָּא הַתּוֹר גַּם לְאַבְּרַבַּנְאֵל, כִּי אוֹיְבָיו וּמְקַנְאָיו הֵסִיתוּ בוֹ אֶת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר, כִּי גַּם יָדוֹ הָיְתָה עִם הַדֻּכָּס פֶּרְנַנְדוֹ יְדִידוֹ וְאֶחָיו הַקּוֹשְׁרִים. וַיְצַוֵּהוּ דּוֹן יוֹאַנּוֹ לָבֹא לְפָנָיו. וְדוֹן יִצְחָק לֹא יָדַע אֶת הָרָעָה אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חוֹרֵשׁ עָלָיו, וַיֵּלֶךְ לָבֹא אֵלָיו. אַךְ בִּהְיוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ הֻגַּד לוֹ בַּלָּאט, כִּי רָעָה גְדוֹלָה נִשְׁקֶפֶת לוֹ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ, וַיְמַהֵר וַיִּטְמֹן חֵלֶק מֵאוֹצְרוֹתָיו וְאֶת סְפָרָיו וּכְתָבָיו בַּמְּעָרָה הַנִּסְתָּרָה אֲשֶׁר מִתַּחַת לְאַרְמוֹנוֹ, וַיִּבְרַח וַיִּמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ. כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ הֶעָרִיץ, כִּי בָרַח אַבְּרַבַּנְאֵל, רָגַז מְאֹד, וַיְצַו לִרְדֹּף אַחֲרָיו וּלְתָפְשׂוֹ חַיִּים אוֹ לַהֲבִיאוֹ לְפָנָיו מֵת. אַךְ הָרוֹדְפִים לֹא הִשִּׂיגוּהוּ עוֹד, כִּי כְּבָר עָבַר בְּשָׁלוֹם אֶת גְּבוּל פּוֹרְטוּגַלְיָה וַיָּבֹא אַרְצָה קַסְטִילְיָה, הִיא סְפָרַד, מְקוֹם מְגוּרֵי אֲבוֹתָיו לְפָנִים; וְהוּא בֶן אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים בָּעֵת הַהִיא.

כַּאֲשֶׁר שָׁבוּ הָרוֹדְפִים רֵיקָם בָּעֲרָה חֲמַת דּוֹן יוֹאַנּוֹ מְאֹד, וַיָּבָז אֶת כָּל רְכוּשׁ אַבְּרַבַּנְאֵל וְאוֹצְרוֹתָיו אֲשֶׁר מָצָא בְּאַרְמוֹנוֹ, וְאֶת כָּל נְכָסָיו הֶחֱרִים לְאוֹצַר הַמְּלוּכָה. אַךְ בַּהוֹן הַטָּמוּן בַּמְּעָרָה הַנִּסְתָּרָה וּבַסְּפָרִים וְהַכְּתָבִים לֹא נָגְעָה יָדוֹ. כִּי לֹא יָדַע מְקוֹמָהּ. בֵּין הַסְּפָרִים הָהֵם נִמְצָא גַּם פֵּרוּשׁוֹ לְסֵפֶר דְּבָרִים.

(הֶמְשֵׁךְ יָבֹא.)

סְעַדְיָה אֶבֶן שׁוֹשָׁן.

מימים קדמונים.

IV.

הנה כי כן השתלמו המצרים והכשדים בחכמת הבניה עוד בימים הקדמונים ההם, בעת שעמי ארפה המתגאים עתה בהשכלתם ובחכמתם הרבה, היו עוד חצאי־פראים שנדדו ביערות, אשר ברמות אסיה התיכונה. הם לא ידעו עוד את עבודת האדמה, לא השתמשו עוד במתכת ולא ידעו גם אפן חיי הערים; את נשקם וכלי מלחמתם עשו להם מאבנים, מעצמות ומקרנים. אך לשבטים הארים (בני יפת) ההם, בני עמי ארפה בימינו, צר היה לשבת בארץ מולדתם, ויעזבוה וילכו לנוד בארצות אחרות. וכן באו לארפה עמים חדשים זה אחר זה: יונים, רומאים, גרמנים, סלבים, אשר עלה אחרי כן בגורלם למשל על ארץ רבה ולהתרומם בחכמתם ועזם על כל יתר עמי הארץ.

בארץ המולדת החדשה, בארפה, התישבו קדם כל היונים. הם נאחזו על שפת הים בארץ המתחלקת להרבה איים וחצאי איים, וכאשר שכנו על מפרציהם למדו מהר לעבר ארחות ימים, ויבאו במשא ומתן עם העמים היושבים באסיה הקטנה ויסחרו אתם וגם למדו הרבה מ„חכמי המזרח" בחכמה ובאמנות. אלה „חכמי המזרח" הנזכרים באגדות היונים היו הצרים והצידונים. אלה עוברי הים, אמיצי הלב, אשר עברו באניותיהם לארצות רחוקות ויסחרו את העמים השונים היושבים בהן. יחזקאל הנביא בנבאו על מפלת צר הוא מתאר את סחרה הגדול עם כל העמים (יחזקאל פרק כ״ז). גם שלמה מלך ישראל אשר ירש מדוד אביו ממלכת ישראל האדירה והגדולה „מלבוא חמת עד נחל מצרים", ידע את התועלת הרבה, אשר יביא סחר הים לעמו, ובכרתו ברית עם חירם מלך צר, השתדל להרחיב את מסחר הים בארצו בעזרת הצרים „יודעי הים". כאשר יספר לנו סופר דברי הימים ההם:

„ואני עשה המלך שלמה בעציון גבר אשר את אלות על שפת ים־סוף בארץ אדום;

וישלח חירם באני את עבדיו אנשי אניות ידעי הים עם עבדי שלמה ויבאו אופירה ויקחו משם (עשו שם מסחר וקנין) זהב ארבע מאות ועשרים ככר ויביאו אל שלמה"

(מלכים א׳ ט׳ — כ״ו — כ״ח).

והצרים יודעי הים מלבד העשר הרב אשר עשו בסחר הים, למדו גם הרבה חכמה מן העמים המשכילים בימים ההם, אשר באו אתם במשא ומתן. משני העמים המצינים בהשכלתם בימים ההם, ממצרים ומבבל, למדו הצרים את האלפא־ביתא, כלומר, את חכמת הכתב, מעשה הזכוכית וכלי החרש, המלאכה באבנים ובמתכת, מהם למדו גם היונים את כל הדברים האלה. אך אחרי כן הוסיפו היונים חכמה ויגדילו לעשות מרבותיהם בחכמה ובאמנות.

כאשר נאחזו היונים בארצם החדשה, החלו לעבד את האדמה ולעשות במלאכה ובנו להם ערים וכפרים לשבת בהם. בראשונה בנו להם אך מעונות עץ, שלא עלו ביפים וברוחתם על מעונות אבותיהם ברמות אסיה התיכונה. אחרי כן למדו מן הצרים, או, כאשר קראו להם היונים בשם „חכמי המזרח", לבנות להם בתים מלבנים. בראשונה היו מיבשים אותן אך בשמש, וכאשר שמו אותן בנדבך הבנין הרטיבון במים; אחרי כן למדו לשרף את הלבנים בכבשן האש ולחברן זו לזו בסיד. במקום רצפת האדמה עשו במשך העת רצפת פלחי אבן, או שיש. את הקירות מבחוץ טחו בטיח חלק וייפוהו בצבעים שונים, ומבפנים פארום בציורים וכיורים שונים. במקום הכירה העתיקה, שהיתה גלויה באמצע הבית, עשו להם כירות ברזל יפות שהעמידום במטבח מיחד, ושם עשו להם אחרי כן מעשנות. הבית נחלק לחדרים שונים ולכל חדר וחדר תשמישו המיחד — חדר האכל, חדר האורחים, חדר המטות וכדומה. ככה פארו והוטבו מעונות היונים הקדמונים יותר ויותר, ויחד עם זה התפתחו בתוך הערים המסחר וחרשת המעשה, המלאכות השונות

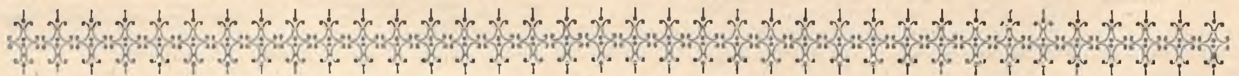
והאמנות. ועם המעונות הפרטים התנשאו מחוץ לחומות הערים מקדשים נהדרים לאלילים מגני הערים, תאטראות שבהם התחרו המשוררים והמנגנים בשיריהם ונגינותיהם. הבנינים האלה הפליאו את עין הרואים בגדלם כבניני המצרים והכשדים. ואולם מקדשי היונים היו מפארים בשדרות עמודים ובפסילים של שיש, אשר הפליאו ביפים והדרם לא רק בימים הקדמונים ההם, כי גם בימינו נחשבים הפסילים ההם לפלאי האמנות.

והלטינים, אחיהם הצעירים של היונים, אשר נחשבו גם חם על משפחת האריים, בנו להם על גדות הטבר את „עיר העולם" רומי, וימלאוה בנינים גדולים ונהדרים ככל אשר למדו מן היונים, אשר היו להם למופת. הרומאים הגדילו את השכלת היונים וירחיבוה בין עמי ארפה התיכונה — הגרמנים והקלטים.

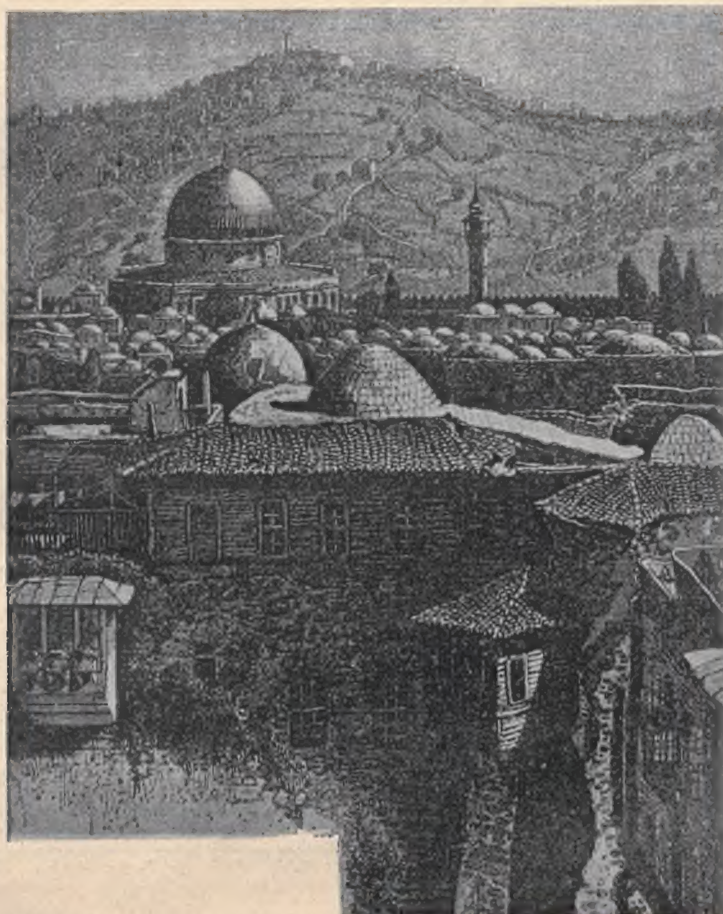
ככה פשטה ההשכלה יותר ויותר כזרם אור שמש על פני כל ארפה. יערי עד נפלו תחת הקרדמות כעמיר מאחרי הקוצר, בצות גדולות ועמקות נתיבשו ונעלמו, ובמקומן נראו שדות תבואה, גני חמד, כפרים וערים, ששם החלו בני האדם לחיות חיים טובים הרבה יתר מאשר חיו אבותיהם הצידים הנודדים ביערות.

מאחר מכל העמים החלו משפחות הסלבים, אשר ישבו ביערות הגדולים אשר במזרח ארפה, לחיות חיים מתקנים. מאות בשנים חיו עוד כפראים ויהיו נודדים בין בצותיהם הגדולות, אך לאט לאט חדרה גם אליהם השכלת עמי המערב ויחלו גם הם לעבד את האדמה ולבנות להם כפרים וערים, וילכו הלוך והשתלם והיטב את סדרי חייהם כיום הזה.

יגאל הכרמלי.

ממראות ארץ ישראל:

הר הזיתים מקדם לירושלים.

ידיעות שונות.

השמש. — התוכן הצרפתי פלמריון פרסם באחד העתונים הצרפתים פרטים מענינים על אדות המאור הגדול לממשלת היום.

השמש גדול בכמותו פי אלף ומאתים ושמונים מכדור הארץ, ומשקלו מאה וארבעה ועשרים אלף פעם יותר ממשקל הארץ.

אולם המאור הגדול הזה אינו נקי מכתמים גדולים. הכתמים האלה נראים לנו מרחוק כגרעינים קטנים, אבל באמת הם גדולים ועצומים מאד; ויש שהקטר שלהם מגיע למאה אלף קילומטר וצורתם כעין משפך. הכתמים האלה נראים לנו שאינם קבועים במקום אחד, כי משנים הם לעתים את מקומם; ומזה למדו חכמי התכונה, כי גם השמש בעצמו אינו קבוע במקומו בלי נוע, אלא שגם הוא חוזר וסובב על קטר עצמו במשך ארבע ועשרים שעה. וזה המאור הנהדר, השוקט בהדר גאונו, הוא באמת מוקד גדול ועצום, שבו מתלקחות להבות גדולות ונוראות, שהתפרצות הרי האש היותר חזקה והסערות היותר עזות שיכולות להחריב עולם ומלואו בארצנו, הן רק זיז קל שבקלים לעמת התלקחות הלהבות במוקד השמש. השלהבת היותר נוראה של הרי האש על ארצנו הם לעמת מוקד השמש כפתילה של שעוה דולקת לעמת שרפה נוראה האוכלת עיר שלמה ברגעים אחדים.

השמש הוא כדור עצום של אדים דולקים, שמהם יוצאים נהרי אור וחם, ומרגע לרגע תתלקחנה ותתפשטנה לשונות ענקיות של אור, בכח נורא ובמהירות, שאין הדעת יכולה לשער. לפעמים יותר ממאתים קילומטר בשניה (סקנדה) אחת, ומתנשאות לפעמים עד מרום שלש מאות אלף קילומטר.

והחם היוצא מן השמש הוא גדול ונורא מאד, וארצנו הסובבת את השמש מרחוק, אינה קולטת ממנו אלא חלק קטן מאד, חלק של חצי מיליַרד $\frac{1}{500,0000,000}$

המרחק בינינו ובין השמש הוא מליון שלש מאות ושלשה ושמנים אלף קילומטר. אם נרצה לבנות גשר, אשר יחבר אותנו עם השמש, צריך יהיה לשים אחד עשר אלף ושש מאות וארבעים כדורי ארץ כארצנו זה בצד זה; ואם נאמר לעשות גשר אל הלבנה יספיקו שלשים כדורי ארץ זה בצד זה. רכבת הרצה במהירות של קילומטר בדק (מינוטה) אחד תצטרך לשש מאות וששים ושש שנים לעבר את הגשר המחבר את הארץ אל השמש. ואם תצא אתה, קורא קטן, ברכבת זו ברגע הולדך לנסע אל השמש, אז לא אתה ולא בנך, ולא בן בנך, ולא בן בן בנך יגיע שמה, אלא אולי הדור השביעי, ורק הדור הארבעה עשר יוכל להתענג על החדשות שתובאנה בחזרה משם. („השקפה”).

מכתבים.

למערכת „עולם קטן”.

אנחנו תלמידי המחלקה הרביעית אשר ב„חדר המתוקן” בזיטומיר שולחים בזה לטובת יתומי קישינוב לזכר נשמת חברנו היקר א. מגיד, אשר נטבע ביום כ"ה לחרש סיון סך 15 ר'.

רעו המתאבל עליו, ישראל וול.

אחי הקטנים והנכבדים!

בודאי שמעתם כבר על דבר האסון שקרה בקישינוב והנני מציע לפניכם, אחי הקטנים, שיקבלו עליהם הילדים בכל עיר ועיר לבלתי אכול במשך שנה שלמה שום ממתקים ומעדנים, כי איך יערבו לחכנו ממתקים בעת שאחינו הקטנים רעבים ללחם? ומחירם נשליך לקופה מיוחדה בשם „עזרת ציונים קטנים” ובמשך הימים יתאסף סכום הגון ויהיה לטובת היתומים הקטנים. מאד מאד אבקשכם להשתדל להפיץ הרעיון בין כל חבריכם.

בברכת ציון

שמואל בן שלמה ויסמן
בן עשר שנים — תלמיד בי"ס למסחר.

לקוראי ולקוראות ה„עולם קטן”!

אנחנו, ילדי כפר רשטילובקה, פלך פולטבה, קבצנו בינינו בחג ל"ג בעומר שעבר סך שלשה רבלים וחמשים קפ. בעד אחינו בני ישראל, נגועי הפרעות בעיר קישינוב, וביחוד לבניהם, צרת הילדים כגילנו, הנמצאים עתה בעני ובחסר כל בעיר קישינוב, ואין להם גם אכל להשיב נפשם, נגעה עד לבותינו, וכלנו החלטנו: כי חוב גדול עלינו להשתתף בצרת אחינו; ולכן הננו שולחים את הכסף הזה בעדם.

יעקב ברודסקי, בן י"ד שנה.
נתן הורויץ בן י"א שנה.
זאב לוין בן י"ב שנה.

מכתב גלוי לילדי ישראל!

אנחנו כל התלמידים של בית הספר של המורה מר יצחק גלבנהויז בקראינו בגליון האחרון של העתון „עולם קטן” את הידיעות המרות מקישינוב ואת הצעת מר אושיסקין לשלוח את היתומים והיתומות הנשארים לארצנו הקדושה, נכמרו רחמינו על האמללים האלה וכל אחד ואחד מאתינו נתן לפי נדבת לבו; ואת הכסף הנאסף (שלשה רו"ב) שלחנו אל בית־המערכת הנ"ל לטובת הצעת אושיסקין. לכן נציע נא לפני כל אחינו ילדי בני ישראל לחשוך פרוטות — פרוטות מארוחותיהם, כמו שעשינו אנחנו, ולאסף סכום למטרה הזאת. דבר גדול נעשה בזה שנחנך דור שלם של יהודים נאמנים לכל קדשי עמם בארצנו הקדושה.

נובגורודקה, פלך חרסון. כל תלמידי בית הספר הנ"ל.

המו"ל: הוצאת „תושיה” בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן”:
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ“, ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau

ביבליותיקה לבני הנעורים (הוצאת „תושיה"):

I לילדים:

1) קובץ שיחות קטן (שיחה) מאת ר. נוסטפסון, תר' נ. פינס. 2) ידידי המלך עמינדב (שיחה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 3) הרועה ובת המלך (אגדה) — הנ"ל, תר' י. ב. לבנר. 4) א] המלך אשר שנתו נגזלה, ב] פרחי ששון (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 5) ארבעים שודדים (אגדה ערבית)—תר' מ. סילמן. 6) שלשה אחים (שיחה)—ר. נוסטפסון, תר' נ. פינס. 7) רחוב הזהב (אגדה עברית)—ל. ויזל, תר' י. ב. לבנר. 10—8) א] עשר ואשר, ב] גדול העליליה (אגדות ערביות)—תר' הנ"ל. 12, 11) א] גמול ישרים או רחוב מיזל, ב] הרמב"ם והעלם האלם (אגדות עבריות)—ל. ויזל, תר' הנ"ל. 13) החבצלות (ספור)—רוטשיץ, תר' נ. פינס. 14) הכליף־החסידה (אגדה) — הויף, תר' י. ב. לבנר. 15) א] פרעה מלך מצרים (ספור הסטורי) — ד' ספירל, ב] בלב־ים (אגדה מדרשית)—תר' הנ"ל, 16) איש בלי לב (אגדה אנגלית)—תר' א. ליבושיצקי. 17) הדיג והדגה (אגדה בחרוזים) — א. ס. פושקין, תר' הנ"ל. 18) ל"ג בעומר (ספור) — ש. דינר. 19) הכלה האמתית (אגדה) — האחים גרים, תר' ש. ברמן. 20) יוחנן הנאמן (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 22, 21) א] הרח אוהב הכסף ספור התולים), ב] עשיר אמלל (אגדה) — תר' מ. סילמן. 23) המלך שלמה ומשחקי השח־מט (אגדה מזרחית) — תר' א. ב.. 24) לב אבן (אגדה עברית) — ל. פיליפזון, תר' פ. קפלן. 25) אח ואחות (ספור)—תר' הנ"ל. 26) גלית הנדיב (ספור)—תר' א. ליבושיצקי. 27) לבנת שלג (אגדה) — האחים גרים, תר' ש. ברמן. 28) השד ושלש שערות הזהב (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 29) א] בית היער, ב] הנחש הלבן (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 30) א] הברקת, ב] אשר ועני (ספורים)—י. ב. לבנר. 54—31) כל אגדות ישראל (חלק א', 24 חוברות) — הנ"ל. 55) ילד מצלל (שיחה)—א. ברוסילובסקי. 58—56) משלי ילדים (3 חוברות) — שלמון. 59,60) מעשה בנבוכדנצר שנהפך לדב (ספור) — י. צ. לוין. 75—61) למען אחי הקטנים (שירים מקוריים ומתרגמים, 15 חוברות) — א. ליבושיצקי. 78 — 76) מיגון לשמחה (ספור)—כ. שמידט, תר' י. ב. לבנר. 79) ימים מקדם (ספור) — מ. הורליק. 80) ילדים עובדים (ג' ספורים: 1] יעקב, 2] ימימה, 3] רחבות)—י. גרזובסקי. 90 — 81) שיחות ילדים (10 חוברות) — י. שטינברג. 93—91) למך ולמך (ספור־אגדה)—י. צ. לוין. 95—94) נח בתבה (ספור־אגדה) — הנ"ל, 97—96) העצמות היבשות (ספור־אגדה) — הנ"ל. 99—98) הפחה הרועה (אגדת בני קדם) — תר' ב. רובינוק. 100) מעשה בבן מלך (אגדה)—הנ"ל. 101) א] החסידה, ב] החידה (אגדות)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 102) א] יקטן הנבון, ב] זלפה החכמה, ג] המסחר הטוב (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 103) א] מלך הר הזהב, ב] שלומית ושלמה (אגדות)—הנ"ל—הנ"ל. 104) א] ארון הזכוכית, ב] החתן השודד (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 105) עפר האילים (אגדה) —הנ"ל, תר' הנ"ל. 106) בת יחידה (ספור)—תר' א. ליבושיצקי. 107) המזמרת הקטנה (ספור)—תר' הנ"ל. 108) א] המשורר העני, ב] דבורה הזקנה (ספורים)—תר' הנ"ל. 109) מעשה בשלטן אחד (אגדה ערבית) —תר' הנ"ל. 110) א] המלאך הגואל, ב] הכוכבים שאבדו (פנטסיות) — הנ"ל. 155—111) כל אגדות ישראל (חלק ב', 45 חוב')—י. ב. לבנר. 156) צפור־הזהב (אגדה)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 157) החיט אמיץ הלב (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 158) רמוצה (אגדה)— הנ"ל, תר' הנ"ל. 159) א] כפה אדומה, ב] הקציעה (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל, 160) רעת האוזים (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 163—161) בני המלך והלביא (אגדה מזרחית, ג' חוב') — תר' ת. ה. רוזנשטיין. 164) דבורה (אגדה) — תר' פ. קפלן. 165) אי־הסוף (אגדה)—תר' א. רוזט. 166) חכמה נפלאה (ספור)—תר' חיים רבינוביץ. 167,168) א] רבי אליעזר בן הורקנוס (תולדה)—י. מיוחס, ב] מעשה באיש מופת (ספור) — ק. ל. סילמן. 169, 170) שולמית (אגדה, מימי שלמה מלך ישראל)—י. שטינברג. 171) א] גבה מעל גבה (משל), ב] המנדרין והבגדיחן (בדיחה)—תר' י. ב. לבנר.

מחיר כל נומר 4 ק'. פאר' לכל חוב־ח או לשלש ביחד 2 ק'; כל 5 נומרים בכרך קטן אחד מכ' כבד ערום מחירו 2.5 ק'. פאר' 4 ק'; כל 10 נומרים בכרך אחד מכ' 50 ק'. פאר' 6 ק'; כל 15 נומרים בכרך אחד מכורך הדר בכר 75 ק'. פאר' 10 ק'.

מחיר כל אגדות ישראל מאת י. ב. לבנר (מאשר מטעה"מ) (פורמט קטן) ח"א מכ' הדר 1.15 ר'. פאר' 14 קאפ; ח"ב בשני כרכים מכ' הדר כ"א 1.05 ר'. פארטא לכ"א 14 קאפ'.

מחיר ילקוט ספורים (י"ר ספורים) מאת י. ב. לבנר (מאשר מטעה"מ) 56 ק', מכ' הדר 70 ק'. פאר' 10 ק'.

II לנערים:

1] א—ב) מלחמת אחים (ספור ע"פ ו. הוגא). י. ב. לבנר.
2) ג) אגריפס הראשון (ציור הסטורי). א. ז. רבינוביץ.
3] ד—ה) השבוי בקוקז (ספור, טולסטוי) תר' הנ"ל.
4] ו—י) המוהיקני האחרון (ספור ע"פ קופר). י. ב. לבנר.
5] יא—יג) אי בורניא (ספור מסע ע"פ מיין־ריד). א. ז. רבינוביץ.
6] יד) בני משה (אגדה). ל. מקלר.
7] טו) הנדחים בירכתי צפון (ספור־מסע). תר' מ. ס. איזנשטדט.
8] טז—כ) מגבורי האומה (תולדות ישראל ע"י ביוגרפיות) 5 חוברות: 1) עזרא ונחמיה; 2) שמעון הצדיק וחוניו בנו; 3) יהודה המכבי; 4) שמעון בן שטח ושלומית אחותו; 5) הלל הבבלי (הזקן). ש. ברמן.
9] כא—כה) בן המלך והעני (ספור ע"פ מרק טוען). 5 חוברות. י. גרזובסקי.
10) כו—כט) האח העור (ספור ע"פ גרן). 4 חוברות. י. ב. לבנר.
11] ל) הצעד הראשון (ספור). תר' פ. קפלן.
12] לא—לה) מחיי הטבע (ספורים מחיי החיות, פ. ברנדל). 5 חוברות. תר' י. גרזובסקי.
13] לו—נ) מגבורי האומה (כנ"ל) 15 חוברות: 6) רבן גמליאל הזקן; 7) אלעזר בן חנניה הכהן ויוחנן בן לוי מגוש חלב; 8) רבי יוחנן בן זכאי 9) רבן גמליאל דיבנה; 10) רבי יהושע בן חנניה; 11) רבי טרפון; 12) רבי ישמעאל בן אלישע; 13) רבי עקיבה בן יוסף; 14) שמעון בר־כוכבא; 15) רבי מאיר; 16) רבן שמעון בן גמליאל; 17) רבי שמעון בן יוחאי; 18) רבי יוסי בן חלפתא; 19) רבי יהודה הנשיא, חוברת א'; 20) רבי יהודה הנשיא, חוברת ד'. ש. ברמן.
14] נא—נב) הנודד הקטן (ספור, ה. אמיצים). 2 חוב', תר' א. ליבושיצקי.
15] נג—נד) ברונא הנודד (ספור). תר' א. הייבשוביץ.
16] נה) שני המלכים (ספור). תר' ב. רובינוק.
17] נו) נחל דמעה (אגדה קוקזית). תר' הנ"ל.
18] נז—נח) יונת המלכה (אגדה). תר' מ. רודיוב.
19] נט—ס) חכמת העמים (מספורי לבולי). תר' י. גרזובסקי.
20] סא—ע) מגבורי האומה (כנ"ל) 10 חוברות: 1) רבי חנינא בן חמא; 2) רב (אבא אריכא); 3) הנ"ל; 4) שמואל (ירהינאי); 5) רבי יוחנן בן נפחא; 6) הנ"ל; 7) רבי שמעון בן לקיש (ריש לקיש); 8) רב הונא ורב יהודה; 9) רבי אבוהו; 10) רבה ורב יוסף. שלמה ברמן.
21] עא—עג) 1) אהבת אם (ספור), 2) יחזקאל (ספור). י. שטינברג.
22] עד) 1) שכולה, 2) כתב הזבובים, 3) האח והאחות, 4) החסיד והחסידה (מעשיות). הנ"ל.
23] עה) 1) שרח בת אשר, 2) צפורה (אגדות). י. שטינברג.
24] עו) 1) חץ תשועה, 2) מלת פלאים (אגדות). הנ"ל.
25] עז) 1) תמרים של חמשה עשר, 2) גזר הדין (אגדות). הנ"ל.
26] עח, עט) 1) צחוק שפתים (ספור), 2) האשף (ספור). י. ב. לבנר.
27] פ) במקום דרשה (מחזה לילדים). י. ח. טביוב.
28] פא) נשף פורים (מחזה לילדים במערכה אחת). מ. מונסביץ.
29] פב) החמסן הקטן (חזיון בעלילה אחת וחמשה מחזות). מ. הורליק.
30] פג—פד) מוסר נער רע (חזיון בשמונה עשר מחזות). תר' הנ"ל.
31] פה) העניים (חזיון בעלילה אחת וחמשה מחזות). תר' י. מ. זלקינד.
32] פו—צ) מחיי הטבע (ספורים מחיי החיות, פ. ברנדל). תר' י. גרזובסקי.
33] צא) מחיי הילדים בארץ ישראל (ספורים). חמדה בן־יהודה.

מחיר כל נומר 6 ק'. פאר' לאחד או לשנים 2 ק'; כל 5 נומרים מכ' בכריכה יפה 40 ק'. פאר' 6; כל 10 נומרים מכ' הדר 80 ק'. פאר' 10 ק'.

Издательство „ТУШIЯ", Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Kraka